

RÜYA VE FELSEFE

Dr. Feyza CEYHAN ÇOŞTU

Eskiyeni Yayınları: 97

RÜYA VE FELSEFE

Dr. Feyza CEYHAN ÇOŞTU

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak

FCR

Baskı ve Cilt

VADİ GRAFİK TASARIM VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1

Yenimahalle/ANKARA • Tel: 0 312 395 85 71

(Sertifika No: 47479)

1. Baskı: Mayıs 2021

ISBN: 978-625-7673-08-2

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1

Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60

Web: www.eskiyeni.org • e-mail: fcr@fcr.com.tr

RÜYA VE FELSEFE

Dr. Feyza CEYHAN ÇOŞTU

Ankara 2021

Dr. Öğr. Üyesi Feyza CEYHAN ÇOŞTU

1979 yılında Almanya'da doğdu. 2003 yılında Gazi Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümünden mezun oldu. 2006 yılında Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, İslam Felsefesi Tarihi Bilim Dalında Yüksek Lisansını tamamladı. 2015 yılında ise, Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Felsefe Tarihi Bilim Dalında Doktorasını tamamladı. 1998-1999 Eğitim Öğretim yılında bir akademik yıl Viyana Üniversitesi'nde dil eğitimi (Almanca) aldı.

Halen, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Felsefe Tarihi Anabilim Dalı başkanlığı görevini yürütmektedir. Evli ve iki çocuk annesidir.

İthaf

*Rüyalarımı gerçekleştirirken yanımda olan
Annem ve Babam
Nezahet ve Abdullah CEYHAN'a...*

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ -----	9
GİRİŞ -----	11
BİRİNCİ BÖLÜM: RÜYANIN FELSEFİ TARİHİ -----	15
I. Antik Dönemde Rüya -----	19
II. Orta Çağ'da Rüya-----	43
III. Descartes ve Sonrası -----	61
IV. Rüya Görmenin İşlevleri Üzerine Psikolojik Yaklaşımlar	87
İKİNCİ BÖLÜM: RÜYAYA DAİR FELSEFİ	
YAKLAŞIMLAR -----	109
I. Epistemolojik Açıdan Rüya -----	111
II. Ontolojik Açıdan Rüya -----	132
III. Etik Açıdan Rüya-----	163
SONUÇ -----	179
KAYNAKÇA -----	187
DİZİN -----	195

ÖN SÖZ

Bu kitap rüya üzerine felsefi bir çalışmayı içermektedir.

Tüm insanlar gece veya gündüz uydukları sürece rüya görürler. İnsanın tek başına yaşadığı bu öznel deneyimin gizemli bir doğasının olduğu düşüncesi oldukça yaygındır. Rüyaların bu gizemli doğası bilim adamları, teologlar ve filozoflar tarafından her dönem merak konusu olmuştur.

Rüya konusuna felsefi ilgi ise tüm tarih boyunca mevcuttur. Fakat bu ilginin her zaman aynı canlılıkla devam ettiği söylenemez. Bazen rüyaya olan ilgi yoğunlaşmış bazen de yerini başka bilimlerin incelemesine bırakmıştır. Bu anlamda uzun süredir uykuda olduğunu düşündüğümüz rüyaya olan felsefi ilgi son yarım yüzyıldır tekrar canlanmıştır. Bu çalışma ile rüya konusunun hem tarihsel süreçte nasıl ilerlediğini hem de rüyaya olan son dönem felsefi ilginin hangi noktalarda karşımıza çıktığını göstermek amaçlanmaktadır.

Bu çalışmada öncelikli olarak rüyaların felsefi tarihi ele alınmıştır. Felsefi tarih bize düşünce hayatı boyunca rüya konusuna dair değişen algıyı gösterecektir. Bilindiği gibi her dönemin kendine has bir düşünce yapısı vardır. Bu durum rüyaya bakışı da etkilemiştir. Mitolojik dönemden günümüze insanlığın geçirmiş olduğu tüm evreler ve bilimsel olana yaklaşım rüya konusundaki tartışmaları belirlemiştir. Rüyaya bakışta değişen algının anlaşılabilmesi için tarihsel serüvenine şahitlik etmek önemli olacaktır.

Rüyalara dair felsefi incelemenin başka bir yolu da felsefenin alt disiplinleriyle birlikte bu konuyu analiz etmektir. Günümüz felsefi çalışmalarına baktığımızda birçok disipli-

nin rüya konusunu kendi çerçevesinde incelediğini görüyoruz. Bu çalışmada felsefenin üç temel alanıyla birlikte, rüya-ya dair üç sorunun cevabı aranacaktır. Bu amaçla günümüz filozoflarının rüyaya dair epistemolojik, ontolojik ve etik yaklaşımları değerlendirilecektir.

Descartes'ın rüyalara dair ortaya attığı şüpheci argüman, bu rüya tartışmalarının tetikleyicisi konumundadır. Hem Descartes'ın yaklaşımının rüyalara sunduğu epistemik şüphenin hem de günümüz düşünürlerinin bu konuyu tekrar ele alıp ontolojik bir analize tabi tutmasının, bu çalışmanın temel noktası olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca yine ryalarımızdan sorumlu olup olmadığımıza dair etik şüphe de, ağdaş felsefi rüya tartışmalarının merkezi olduğundan bu çalışmada yer alacaktır.

Rüya konusu özellikle son iki yüzyıldır bilimsel çalışmaların odağındadır. Hem psikologların hem biyologların hem de tıp alanının araştırdığı bir konudur. Fakat rüya konusunun bazı açılardan da felsefi bir konu olduğu bir gerçektir. Bilimsel verilerden yardım alarak rüya konusunun felsefi düzlemde tartışılması, rüyanın mahiyeti ve rüya deneyiminin anlamının çözümlenmesine dair önemli veriler sunacaktır. Dolayısıyla rüyaya dair felsefi çözümlemeye daha çok ihtiyaç duyulduğunu söylemeliyiz.

Bu alışma tüm dünyayı esir alan bir salgın sürecinde yazılmıştır. Hepimiz için kaygı verici ve zor olan bu süreçte, çalışma ortamı sağladıkları için sevgili eşim *Yakup oştu*'ya ve hayatımıza anlam katan ocuklarımız *Yahya Emir* ve *Yağız Erdem*'e sonsuz teşekkürler...

Dr. Feyza CEYHAN ÇOŞTU
orum-2021